

Галина ВОЗНЯК

доктор економічних наук, провідний науковий співробітник ДУ “Інститут регіональних досліджень імені М. І. Долишнього НАН України” Львів, Україна, gvoznyak@gmail.com
ORCID ID: 0000-0003-2001-0516

Ольга ДМИТРИК

доктор юридичних наук, професор, Національний юридичний університет імені Ярослава Мудрого, Харків, Україна, o.o.dmytryk@nlu.edu.ua
ORCID ID: 0000-0001-5469-3867

ФІНАНСОВА СТАБІЛЬНІСТЬ ТА НАПРЯМИ ЇЇ ЗМІЦНЕННЯ: КЕЙС ДЛЯ УКРАЇНИ В УМОВАХ ВІЙНИ

Вступ. Широкомасштабне вторгнення Росії в Україну спричинило катастрофічні руйнування не тільки об'єктів житлової, промислової, транспортної інфраструктури, а й посилює загрози фінансовій стабільності України. В цьому сенсі особливої уваги потребують питання виявлення ризиків в умовах війни та воєнного стану. Зазначене актуалізує проблему вироблення нових підходів до реалізації адаптивної бюджетно-податкової та боргової політики, а також реалізації швидких, системних і дієвих заходів таких політик в нових умовах.

Мета – визначити ризики і загрози фінансовій стабільності України в умовах війни та обґрунтувати пропозиції щодо її зміцнення.

Результати. Виявлено основні тенденції функціонування сектору державних фінансів та банківської системи України в умовах російсько-української війни. Визначено ризики та загрози, які впливають на фінансову стабільність в Україні. Проаналізовано державні програми підтримки внутрішньо переміщених осіб. Наголошено на можливостях посилення фінансових дисбалансів через військову агресію. Проаналізовано податково-митні новації Уряду України, запроваджені з метою “пом'якшення” шоків в економіці держави, та обґрунтовано їх наслідки. Показано, що скорочення податкових надходжень за два місяці війни частково є наслідком спрощених бюджетних процедур. Окреслено напрями зміцнення фінансової стабільності в частині економії бюджетних коштів; нарощення міжнародної макрофінансової допомоги з дотриманням принципів цільового витрачання коштів та адміністрування відповідно до стандартів і процедур ЄС.

Висновки. За результатами дослідження наголошено на доцільності зонування територій з урахуванням ризику порушення фінансово-економічної стійкості з виокремленням таких типів: а) територіальні громади в тилу з низькими ризиками для порушення фінансово-економічної стійкості, але значною кількістю внутрішньо переміщених осіб; б) територіальні громади з підвищеними потенційними ризиками для по-

рушення фінансово-економічної стійкості; в) територіальні громади в зоні бойових дій та прифронтових територіях; г) тимчасово окуповані територіальні громади.

Ключові слова: фінансова стабільність, війна, фінансова політика, загрози, бюджет.

Табл.: 1, рис.: 3, бібл.: 21.

Halyna VOZNYAK

Dr. Sc. (Economics), Leading Researcher, Institute of Regional Research named after M. I. Dolishniy of the NAS of Ukraine, Lviv, Ukraine, gvozyak@gmail.com
ORCID ID: 0000-0003-2001-0516

Olga DMYTRYK

Dr. Sc. (Law), Prof., Yaroslav Mudryi National Law University, Kharkiv, Ukraine, o.o.dmytryk@nlu.edu.ua
ORCID ID: 0000-0001-5469-3867

FINANCIAL STABILITY AND DIRECTIONS OF ITS STRENGTHENING: THE CASE OF UKRAINE IN CONDITIONS OF WAR

Introduction. *The large-scale Russian invasion of Ukraine has not only caused catastrophic destruction of residential, industrial, and transport infrastructure but also generated the changes and reinforced the threats to the financial stability of Ukraine. From this point of view, the issues of detecting the risks and threats to financial stability in Ukraine in conditions of war and military law require particular attention. It makes the issue of developing new approaches to the implementation of the adaptive budget, tax, and debt policy and the accomplishment of quick, systemic, and efficient policy measures in new conditions quite relevant.*

The purpose of the article is to determine the risks and threats to the financial stability of Ukraine in conditions of war and substantiate the recommendations for its reinforcement.

Results. *The major trends in the functioning of the public finance sector and domestic banking system of Ukraine in conditions of the Russian-Ukrainian war are detected. The risks and threats affecting financial stability in Ukraine are determined. The public programs to support internally displaced people are analyzed. The possibilities of strengthening financial imbalances caused by military aggression are emphasized. The innovations introduced by the Government in tax and customs domains with the view to “mitigate” shocks in the economy of Ukraine are analyzed. Their consequences for the country are substantiated. The article shows that the reduced tax revenues during the two months of the war in Ukraine are partially caused by simplified budget procedures. The directions of strengthening the financial stability in terms of budget savings and increasing the international macro-financial assistance following the principles of targeted spending and management in full compliance with the EU standards and procedures are outlined. The reasonability of zoning the areas depending on the risk of financial-economic resilience violation is emphasized.*

Conclusions. *According to the results of the study, the expediency of zoning territories taking into account the risk of financial and economic sustainability is emphasized, with the following types being distinguished: a) territorial communities in the rear with low risks for financial and economic sustainability, but a significant number of internally displaced persons; b) territo-*

rial communities with increased potential risks for disruption of financial and economic stability; c) territorial communities in the combat zone and frontline territories; d) temporarily occupied territorial communities.

Keywords: financial stability, war, financial policy, threats, budget.

JEL Classification: G21, H3, H6, H11.

Постановка проблеми. Військова агресія Росії в Україні спричинила катастрофічні руйнування військових об'єктів, транспортної, енергетичної, промислової та житлової інфраструктури, завдала значних економічних та фінансових втрат, негативні наслідки яких спостерігатимемо не лише в Україні, а й далеко за її межами. Передусім, йдеться про погіршення прогнозів світового зростання та скорочення глобальної торгівлі.

З перших днів війни посилилися загрози фінансовій стабільності України. Так, за два місяці війни через різні причини (призупинення діяльності або через військову загрозу, або через блокування доступу до ринків збуту, або порушення логістичних шляхів тощо) суттєво погіршилася економічна активність (за різними оцінками, падіння становило 30–50%), що, своєю чергою, обумовило зростання фіскального дефіциту (наразі складно оцінювати величину фіскальних дисбалансів, але очевидно, що розриви збільшуються щодень). Надто високі ризики є стримуючим чинником приватних інвестицій у виробничі потужності чи модернізацію, а без гарантій безпеки з боку держави малоімовірно, що вони відновляться в найближчій перспективі. Суттєвих втрат активів (особливо в регіонах, де ведуться активні бойові дії) та грошових коштів (зокрема через несплату кредитів та відсотків з їхнього обслуговування) більше, ніж удвічі [1] зазнала і банківська система під час війни. Внаслідок логістичних проблем обмежено експортний

потенціал, посилюється ціновий тиск, нерівномірний попит, а відтак, зростання витрат. За оцінками НБУ, споживча інфляція в річному вимірі пришвидшилась до 13,7% у березні, та 16% у квітні 2022 р. [2]. Запит на підтримку та зміцнення фінансової стабільності в країні лежить в площині реалізації швидких, системних і нестандартних заходів фінансової політики в нових умовах. Зазначене актуалізує проблему вироблення нових підходів до реалізації бюджетно-податкової та боргової політики.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Проблемні аспекти забезпечення фінансової стабільності та особливостей її прояву є предметом наукових досліджень як провідних українських вчених, таких як В. Козюк [3], Я. Белінська [4], І. Чирак [5], В. Коваленко, Ю. Гаркуша [6], так із зарубіжних, зокрема: О. Аспеч [7]. Міжнародні інституції здійснюють ґрунтовні дослідження глобальної фінансової стабільності та розробляють регуляторну політику щодо встановлення її стандартів [8]. Разом з тим, нові умови функціонування фінансової системи України диктують необхідність подальших наукових розвідок щодо ідентифікації ризиків, загроз, а також вироблення рішень проактивної фінансової політики для стабілізації ситуації.

Метою статті є визначення ризиків і загроз фінансовій стабільності України в умовах війни та обґрунтування пропозицій щодо її зміцнення.

Виклад основного матеріалу дослідження. Аналіз фінансової ситуації в

Україні за два місяці війни засвідчив, що військове вторгнення Росії негативно відобразилося, передусім, на виконанні бюджетних індикаторів. В поточному році, за оцінками Міністерства фінансів України, втрати державного бюджету щодень становлять близько 2 млрд грн [9]; за перші 4 місяці 2022 р. державний бюджет виконано з дефіцитом у сумі 145,6 млрд грн, при цьому доходи склали 412,5 млрд грн, видатки – 558,1 млрд грн [10]; поденні надходження по митниці становлять 15–20% від довоєнних надходжень (внаслідок зупинки роботи Київської, Одеської, Східної та Північної митниць) [11]. Якщо в лютому 2022 р. надходження від митних платежів склали 34,9 млрд грн, то в березні – 6,7 млрд грн (17% виконання місячного розпису або “мінус” 32,3 млрд грн) [12]; аналогічна ситуація щодо надходжень ЄСВ: в лютому – 34 млрд грн, в березні – 27,8 млрд грн (“мінус” 6,2 млрд грн). Падіння надходжень до бюджету зумовлює порушення ключового принципу бюджетної системи – збалансованості (рис. 1, 2), а отже, посилює ризики щодо збереження фінансової стабільності.

Вагому роль в посиленні бюджетних дисбалансів відіграють запроваджені Уря-

дом програми підтримки внутрішньо переміщених осіб (ВПО), котрих за різними оцінками станом на кінець квітня – понад 6,5 млн осіб (табл. 1), об’єктивна необхідність запровадження яких для 3,4 млн українців уже стала важливим засобом до виживання.

Слід зауважити, що суттєве скорочення податкових надходжень за останні два місяці поточного року частково є і наслідком запровадження податково-митних новацій Уряду задля “пом’якшення” шоків в економіці України. Серед таких: скасування митних зборів на всі товари, окрім ввезених з Росії і Білорусії; ввезення імпортованих товарів без ПДВ для підприємств на спрощеній системі оподаткування (ССО); звільнення від сплати ПДВ та зняття ліміту доходу для третьої групи ССО; призупинення вимог щодо зобов’язань по землі, податку на житлову нерухомість та майно в зоні бойових дій та багато інших. В цьому контексті зазначимо, що заходи бюджетно-податкової політики, запроваджені Урядом в березні-квітні поточного року, носять дуальний характер. З одного боку, вони пом’якшують фіскальне навантаження на бізнес, адміністративне навантаження на податкові і

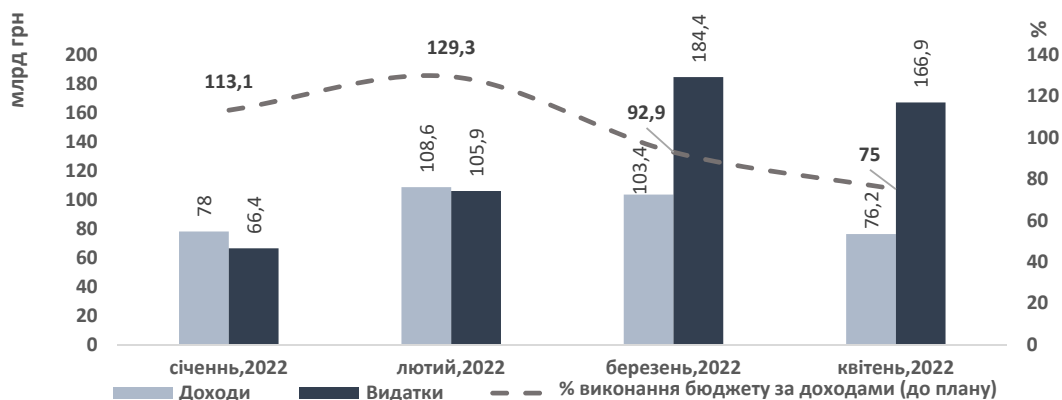

Рис. 1. Виконання Державного бюджету України в січні-квітні 2022 р., млрд грн (загальний фонд)*

*Складено на основі даних МФУ, ДКСУ.

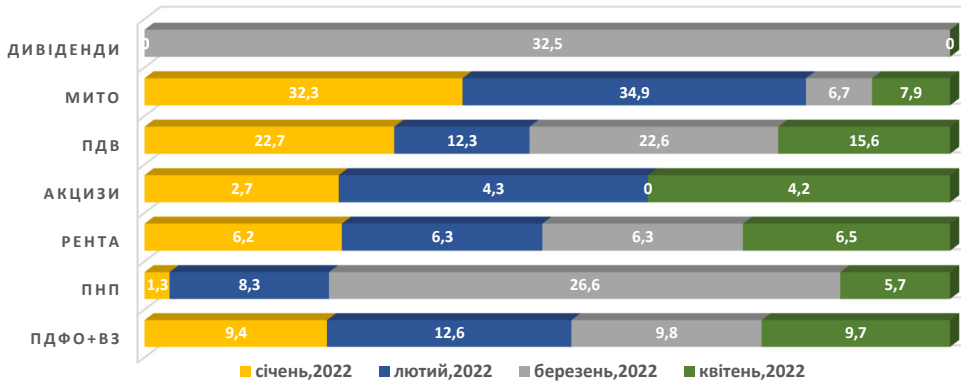

Рис. 2. Доходи загального фонду Державного бюджету України за окремими податками, млрд грн *

*Складено на основі даних МФУ, ДКСУ.

Таблиця 1

Державні програми підтримки внутрішньо переміщених осіб (ВПО)

Програма	Сума, млн грн	Джерела покриття
Програма “єПідтримка” Регулюється Постановою КМУ від 04.03.2022 р № 199 (https://www.kmu.gov.ua/npas/pitannya-nadannya-u-2022-roci-zastrahovanim-osobam-odnozazovoyi-materialnoyi-dopomogi-u-zvyazku-iz-vtratyoyu-chastini-zarobitnoyi-plati-dohodu-roboty-ekonomichnadiyalnist-yakih-timchasovo-199) - одноразова допомога ВПО в розмірі 6500 грн за рахунок Державного бюджету України у зв'язку із втратою частини заробітної плати (доходу), робота (економічна діяльність) яких тимчасово зупинена внаслідок проведення бойових дій під час воєнного стану в Україні	21 450,0	Резервний фонд за рахунок скорочення видатків (Постанова КМУ від 10.03.2022 р. №245), в т.ч: - субвенція з державного бюджету місцевим бюджетам на здійснення заходів щодо соціально-економічного розвитку окремих територій – 6000 млн грн; - ДФРР – 5205 млн грн; - реконструкція, модернізація та відновлення меліоративних систем – 1000 млн грн.; - компенсація фінансових зобов'язань за кредитними та лізинговими договорами у галузі машинобудування – 1000 млн гривень; - субвенція з державного бюджету місцевим бюджетам на реалізацію інфраструктурних проектів та розвиток об'єктів соціально-культурної сфер – 8700 млн грн.
Регулюється Постановою КМУ від 20.03.2022 р №331 (https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/331-2022-%D0%BF#n8) та Розпорядженням КМУ від 12.04.2022 р. № 282-р (https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/282-2022-%D1%80#Text) - компенсація роботодавцям витрат на оплату праці за працевлаштування ВПО внаслідок проведення бойових дій під час воєнного стану в Україні – щомісячна допомога в розмірі 6500 грн за рахунок Державного бюджету України.	200,0	
Програма “Надання щомісячної адресної допомоги внутрішньо переміщеним особам для покриття витрат на проживання, в тому числі на оплату житлово-комунальних послуг”. Регулюється Постановою КМУ від 20.03.2022 р № 332 (https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/332-2022-%D0%BF#Text) – виплата здійснюється для осіб з інвалідністю та дітей в розмірі 3000 грн, для інших – 2000 грн за рахунок Державного бюджету України.	10000,0	Резервний фонд за рахунок скорочення видатків загального фонду.
Компенсація власникам житла витрат за тимчасове розміщення ВПО Регулюється Постановою КМУ від 19.03.2022 р № 333 (https://www.kmu.gov.ua/npas/pro-zatverdzhennya-poryadku-kompensaciyi-vitrat-za-timchasove-rozmishchennya-vnutrishno-peremishchenih-osib-yakiperemistilisya-u-period-voennogo-stanu-i-ne-333) та Розпорядженням КМУ від 19.04.2022 р. № 298-р (https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/298-2022-%D1%80#Text) – надається власникам житлових приміщень за безоплатне розміщення ВПО, які перемістились після введення воєнного стану і не отримали адресної допомоги. Сума компенсації за людину-день – 14,77 грн (443,1 грн за 30 днів на одну ВПО)	2,74	Резервний фонд, місцеві бюджети, кошти підприємств, установ та організацій, незалежно від форми власності і господарювання, іноземних держав та міжнародних організацій у вигляді благодійної, гуманітарної та матеріальної допомоги, а також добровільних пожертвувань фізичних і юридичних осіб, благодійних організацій та громадських об'єднань, інших не зареєстрованих законодавством джерел виключно у безготівковій формі.

*Складено авторами.

митні органи, що в умовах війни виправдовує доцільність стимулювання економічної активності, а з іншого – скорочують надходження до державного і місцевих бюджетів, а отже, стають причиною їх дефіциту. Така ситуація, доповнена невтішними прогнозами від Світового банку (за умов значної невизначеності та ризиків), які вказують на те, що ВВП України у 2022 р. може впасти на 45,1%, порівняно із попереднім роком, інфляція сягне 15%, а подальше падіння економіки залежатиме від тривалості та інтенсивності війни [13], посилює: а) загрози та ризики фінансовій стабільності країни; б) зростання обсягів бюджетних витрат, зокрема на підтримку бізнесу, забезпечення ВПО, фінансування війни, відновлення економіки регіонів тощо.

Логічно, що в умовах війни державні фінанси переорієнтовуються на оборону та забезпечення життєдіяльності населення країни. Першочерговим завданням Уряду є забезпечення фінансово-економічної стабільності, а вже потім – відновлення і структурна перебудова економіки. Важлива роль в цих процесах належить і банківській системі. Як свідчить світова практика, у воюючих країнах банки дуже швидко припиняють свою діяльність, чого не можна сказати про українську банківську систему. Попри те, що війна суттєво вплинула на роботу фінансової системи, за підсумками двох місяців (березень-квітень, 2022 р.) в Україні вдалося все ж зберегти, хоч і дуже “крихку”, фінансову стабільність. Завдяки чому? Завдяки вчасно проведеній реформі фінансового сектору, а також реалізації своєчасних антикризових заходів регулятора стійкість фінансової системи в умовах війни не була порушена, попри існування чималих системних ризиків фінансового сектору, як то вплив депозитів, зупинка безготівкових розрахунків, порушення роботи платіжних систем, електронних платежів тощо. Так,

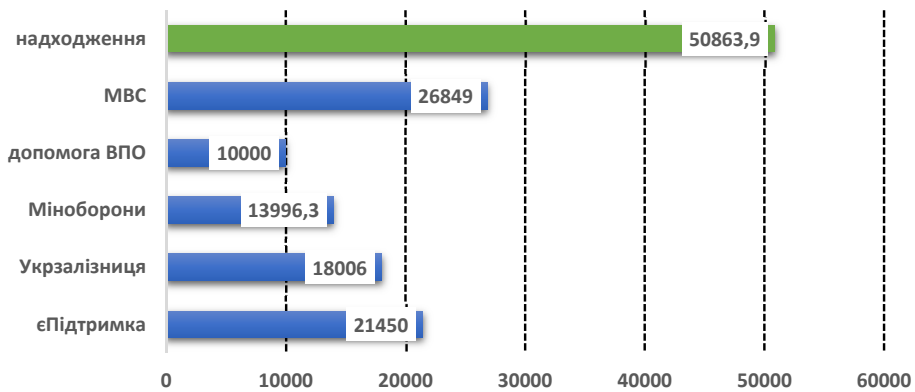
НБУ з метою підтримки фінансової стабільності в країні миттєво вжив заходів, які довели свою ефективність, серед яких:

- фіксація обмінного курсу на рівні 29,25 грн/дол, обмеження щоденного зняття готівки в національній (до 100 тис грн) і іноземній валюті (до 30 тис грн в еквіваленті до 1000 дол США), що дало змогу стримати паніку на готівковому ринку;
- відтермінування рішення щодо зміни розміру облікової ставки в умовах війни;
- призупинення усіх операцій з державним боргом, окрім операцій Міністерства фінансів України;
- пряме фінансування державного бюджету (що зазвичай неприйнятно в мирний час) шляхом викупу військових ОВДП на суму 70 млрд грн;
- відкликання ліцензій у російських державних банків (дочірніх російських банків Сбербанку, Промінвестбанку і Внєшкомбанку) для забезпечення безпеки та фінансової стабільності банківської системи [14];
- забезпечення безперебійної роботи системи електронних платежів в частині зняття лімітів за кредитами рефінансування;
- введення мораторію на санкції за порушення банками вимог до обсягів капіталу, нормативів ліквідності та кредитного ризику, обмежень валютної позиції та звітності. Таким чином, банки отримали дозвіл на “кредитні канікули” та неврахування протермінування за кредитами та на реструктуризацію кредитів боржникам, що постраждали через агресію Росії.

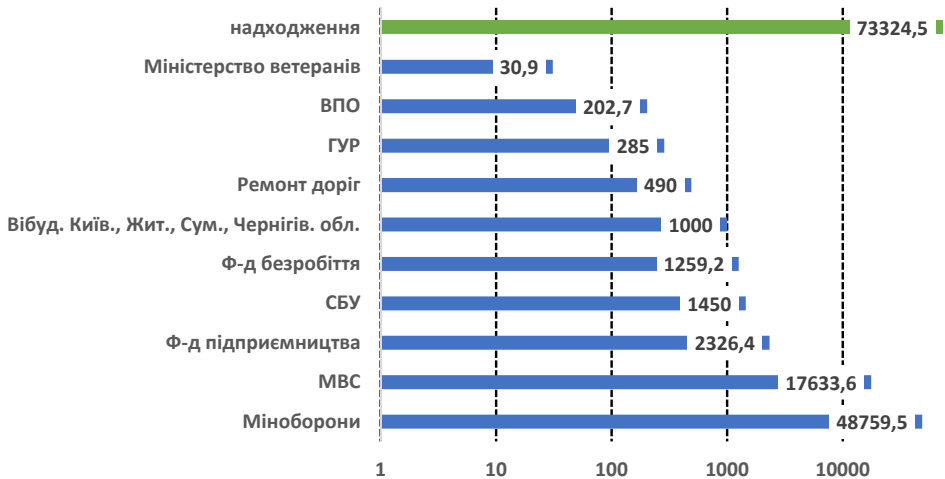
Показовим є збільшення ліквідності банківського сектору. За інформацією НБУ, з початку війни у всіх валютах фіксується зростання на 41 млрд грн. Зазначене свідчить про те, що в умовах війни банківська система України володіє достатнім ресурсом міцності для підтримки економіки.

В державних фінансах ситуація теж була відносно керована, попри те, що економіка країни практично не працювала (результатом стало різке падіння надходжень до бюджетів), а видатки бюджету катастрофічно зросли. В умовах обмежених ресурсів та непрогнозованих надходжень Уряду довелося ухвалити швидкі і непопулярні рішення та реалізувати дієві заходи, серед яких, передусім, максимально можлива економія

бюджетних ресурсів. Уряд тільки за березень-квітень 2022 року двічі скоротив (провів секвестр бюджету) і самостійно перерозподілив видатки загального фонду Державного бюджету України (в умовах воєнного стану БКУ дозволяє) та збільшив обсяг видатків резервного фонду (до 124188,4 млн грн) [15], відмовившись при цьому від фінансування капітальних, поточних і частини захищених видатків (рис. 3).

а) Резервний фонд, березень 2022, млн грн

б) Резервний фонд, квітень 2022, млн грн

Рис. 3. Резервний фонд Державного бюджету України (наповнення/використання), березень-квітень 2022 р., млн грн *

*Складено на основі постанов та розпоряджень КМУ

Забезпечення наповнення доходів бюджету у першому кварталі 2022 р. вдалося реалізувати завдяки авансовим виплатам дивідендів державними підприємствами (НАК “Нафтогаз України” – 2,3 млрд грн [16]) та перерахуванням прибутку НБУ (19 млрд грн [17]); Приватбанку (28 млрд грн [18]). Такі кроки дали змогу в березні забезпечити виконання доходів на 93%, при цьому загострили ризики невиконання бюджету в наступному періоді.

З огляду на необхідність фінансування значних оборонних видатків (а світова практика доводить, що це, як правило, кредити і військові облигації), основна увага Міністерства фінансів була сфокусована на таких довгострокових інструментах, як за позичення на пільгових умовах та грантових коштах. Слід зазначити, що станом на 02.05.2022 р. із зовнішніх джерел залучено 123,2 млрд грн [19], з яких 41,3 млрд грн – допомога МВФ в рамках програми екстреної підтримки (RFI) та 19,5 млрд грн – позика ЄС в рамках екстреної макрофінансової допомоги. Швидке рішення ЄС про створення цієї програми в обсязі 1,2 млрд євро є вагомим результатом інтенсивних перемовин з міжнародними партнерами, які варто і надалі продовжувати. Попри те, що ключові запозичення здійснюються до 15-ти років під низькі відсотки обслуговування (~1%) і, ймовірно, вони не будуть переобтяжувати бюджети наступних періодів, з позиції відновлення/відбудови країни все-таки краще залучати грантові кошти, оскільки кредити відволікатимуть їх на обслуговування боргу.

Що стосується такого інструменту запозичень, як військові облигації, то Уряд ухвалив рішення про їх випуск на 400 млрд грн з дохідністю 11%. За два місяці війни Міністерство фінансів провело 23 аукціони з продажу військових облигацій, залучивши до державного бюджету майже 50 млрд грн,

93,8 млн дол. США та 176,5 млн євро [20], що дало змогу збільшити видатки на оборону країни.

На період дії воєнного стану спрощено бюджетні процедури на місцевому рівні [21] задля забезпечення безперебійної роботи та життєдіяльності територіальних громад. Так, зокрема, дозволено: вносити зміни до місцевих бюджетів виконкомам, ВЦА, ВА без рішень місцевих рад; перерозподіляти видатки бюджету, дотації субвенції без погодження відповідних комісій місцевих рад; виконкомам приймати рішення про перерахування коштів з місцевих бюджетів до Державного бюджету України на потреби війни; передавати кошти між місцевими бюджетами без укладання договору; затверджувати виконкомам проекти місцевих бюджетів; спрямовувати залишки коштів за освітньою субвенцією та субвенцією особам з особливими освітніми потребами з Державного бюджету України до місцевих бюджетів, збережених на рахунках місцевих бюджетів станом на 01 січня 2022 р. на заходи територіальної оборони, задоволення продовольчих потреб цивільного населення та евакуацію цивільного населення. Призупинено всі перевірки (в т. ч. розпочаті), Державною аудиторською службою щодо виконання місцевих бюджетів.

Також запроваджено автоматичний розподіл частини акцизного податку з виробленого в Україні та ввезеного на митну територію України пального (13,44%) між місцевими бюджетами в першому півріччі 2022 р., тобто за схемою надходжень за друге півріччя 2021 року.

Висновки. Підсумовуючи вищезазначене, доходимо висновку, що забезпечення фінансової стабільності в Україні в умовах війни, а також післявоєнного відновлення економіки потребують нових підходів до реалізації бюджетно-податкової та боргової політики держави. В умовах воєнного стану

задля збереження фінансової стабільності доцільно:

- залучати кошти від міжнародних партнерів на пільгових умовах, з дотриманням максимально можливої економії бюджетних ресурсів і одержаних коштів з міжнародних резервів;
- проводити збільшення бюджетних видатків лише на пріоритетні цілі, а саме – забезпечення обороноздатності країни та соціальний захист населення, водночас виключне надання податкових пільг;
- посилити роль банківської системи, зокрема державних банків, у відновленні економіки.

Лібералізація податкової системи неминуче призведе до зменшення очікуваних надходжень та посилення бюджетних дисбалансів, а тому все більшої ваги набуває фінансова підтримка від міжнародних донорів (з акцентуванням на грантах, для попередження накопичення боргів, на кшталт плану Маршала, де 90% коштів становили гранти). Серед потенційних джерел допомоги, окрім грантів, можуть бути використані кредитні гарантії, одержання матеріально-технічної допомоги. При цьому доцільно максимально дотримуватися принципів цільового витрачання коштів та адміністрування у повній відповідності до стандартів і процедур ЄС.

Враховуючи ситуацію із просуванням війни на теренах України, станом на квітень 2022 року, можемо констатувати, що спостерігається певне зонування адміністративно-територіальних одиниць і територіальних громад за ризиком порушення фінансово-економічної стійкості, які умовно можна класифікувати на такі типи: а) територіальні громади в тилу з низькими ризиками для порушення фінансово-економічної стійкості, але значною кількістю внутрішньо переміщених осіб; б) територіальні

громади з підвищеними потенційними ризиками для порушення фінансово-економічної стійкості; в) територіальні громади в зоні бойових дій та прифронтових територіях; г) тимчасово окуповані територіальні громади. Зрозуміло, що першочергові завдання для забезпечення фінансово-економічної стійкості будуть різнитися між собою у кожній із цих зон. Зазначене може слугувати предметом подальших розвідок.

Список використаних джерел

1. Половина українців перестали платити за кредитами. URL : <https://finclub.net/ua/news/polovyna-ukrainsiv-perestaly-platyty-za-kredytamy.html>.
2. Макроекономічний та монетарний огляд. URL : https://bank.gov.ua/admin_uploads/article/MM_2022-05.pdf?v=4.
3. Козюк В. Монетарні аспекти розвитку поглядів на проблему забезпечення глобальної фінансової стабільності. Вісник НБУ. 2007. №4 (134). С. 34–39.
4. Белінська Я. В. Механізм забезпечення фінансової стабільності: структура, інструменти, напрями розвитку. Стратегічні пріоритети. 2012. № 1 (22). С. 72–84.
5. Чирак І. Фінансова стабільність, фінансова нестабільність і фінансова стійкість економіки. Світ фінансів. 2020. № 2 (63). С. 115–125.
6. Коваленко В., Гаркуша Ю. Теоретичні та методологічні підходи до оцінювання фінансової стабільності банківської системи. Вісник НБУ. 2013. № 9. С. 35–40.
7. Aspachs O., Goodhart C., Tsomocos D., Zicchino L. Towards a measure of financial fragility. *Annuals of Finance*. 2007. № 1. P. 37–74.
8. Promoting global financial stability through strong financial sector policies. URL : <https://www.fsb.org/>.
9. Міністерство фінансів України. URL : <https://www.mof.gov.ua/uk>.

10. У квітні 2022 року до загально-го фонду державного бюджету надійшло 76,2 млрд грн. URL : https://www.mof.gov.ua/uk/news/u_kvitni_2022_roku_do_zagalnogo_fondu_derzhavnogo_biudzhetu_nadiishlo_762_mlrd_grn-3432.

11. Міністр фінансів: Росія на межі дефолту нас не тішить. У нас своїх проблем вистачає. URL : <https://www.epravda.com.ua/publications/2022/03/30/684939/>.

12. Брифінг Сергія Марченка щодо забезпечення стабільності державної фінансової та бюджетної політики в умовах воєнного стану. URL : https://mof.gov.ua/uk/news/30_bereznia_vidbuvsia_onlain_briefing_sergii_marchenka_shchodo_zabezpechennia_stabilnosti_derzhavnoi_finansovoi_ta_biudzhetnoi_politiki_v_umovakh_voennogo_stanu-3382.

13. War in the region. URL : <https://openknowledge.worldbank.org/bitstream/handle/10986/37268/9781464818660.pdf>.

14. Про особливості припинення діяльності банків в умовах воєнного стану. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/v0019500-22#Text>.

15. Про спрямування коштів до резервного фонду. URL : <https://www.kmu.gov.ua/npas/pro-spryamuvannya-koshtiv-do-rezervnogo-fondu-derzhavnogo-byudzhetu-245>.

16. Нафтогаз сплатив авансом у ДБ 2,3 млрд грн. URL : <https://www.epravda.com.ua/news/2022/03/30/684963/>.

17. НБУ перерахував до ДБ 19 млрд грн. URL : <https://www.epravda.com.ua/news/2022/02/25/682784/>.

18. Приватбанк перерахував до ДБ 28 млрд грн. URL : <https://www.epravda.com.ua/news/2022/03/5/683350/>.

19. У квітні 2022 року до загально-го фонду державного бюджету надійшло 76,2 млрд грн. URL : https://www.mof.gov.ua/uk/news/u_kvitni_2022_roku_do_zagalnogo_fondu_derzhavnogo_biudzhetu_nadiishlo_762_mlrd_grn-3432.

20. За даними НБУ. URL : <https://bank.gov.ua/ua/news/all/kilkist-vlasnikiv-ovdp-ukrayini-nadali-zrostaye-vkladniki-otrimali-viplati-vid-pogashennya-pershogo-vipusku-viyskovih-obligatsiy--depozitariy-nbu>.

21. Деякі питання формування та виконання місцевих бюджетів у період воєнного стану. Постанова КМУ від 11.03.2022 р. № 252. URL : <https://www.kmu.gov.ua/npas/deyaki-pitannya-formuvannya-ta-vikonannya-miscevih-byudzhetiv-uv-period-voennogo-stanu-252>.

References

1. Polovyna ukrainsiv perestaly platyty za kredytamy [Half of Ukrainians stopped paying on loans]. Available at: <https://finclub.net/ua/news/polovyna-ukrainsiv-perestaly-platyty-za-kredytamy.html>.

2. Makroekonomichni ta monetarnyi ohliad [Macroeconomic and monetary review]. Available at: https://bank.gov.ua/admin_uploads/article/MM_2022-05.pdf?v=4.

3. Koziuk, V. (2007). Monetarni aspekty rozvytku pohliadiv na problemu zabezpechennia hlobalnoi finansovoi stabilnosti [Monetary aspects of the development of views on the problem of ensuring global financial stability]. *Visnyk NBU – Bulletin of the National Bank of Ukraine*, 4(134), 34–39 [in Ukrainian].

4. Belinska, Ya. (2012). Mehanizm zabezpechennia finansovoi stabilnosti: struktura, instrument, napriamy rozvytku [The mechanism of ensuring financial stability: structure, tools, directions of development]. *Stratehichni priorityety – Strategic Priorities*, 1 (22), 72–84 [in Ukrainian].

5. Chyrak, I. (2020). Finansova stabilnist, finansova nestabilnist i finansova stiikist ekonomiky [Financial stability, financial instability and financial stability of the economy]. *Svit finansiv – World of Finance*, 2(63), 115–125 [in Ukrainian].

6. Kovalenko, V., Harkusha, Yu. (2013). Teoretichni ta metodolohichni pidhody do otsiniuvannia finansovoi stabilnosti bankivskoi systemy [Theoretical and methodological approaches to assessing the financial stability of the banking system]. *Visnyk*

NBU – *Bulletin of the National Bank of Ukraine*, 9, 35–40 [in Ukrainian].

7. Aspachs, O., Goodhart, C., Tsomocos, D. and Zicchino, L. (2007). Towards a measure of financial fragility. *Annals of Finance*, 1, 37–74.

8. Promoting global financial stability through strong financial sector policies. Available at: <https://www.fsb.org/>.

9. Ministry of Finance of Ukraine. Available at: <https://www.mof.gov.ua/uk>.

10. U kvitni 2022 roku do zahalnoho fondu derzhavnogo budzhetu nadiishlo 76,2 mlrd hrn [In April 2022, the general fund of the state budget received UAH 76.2 billion]. Available at: https://www.mof.gov.ua/uk/news/u_kvitni_2022_roku_do_zahalnogo_fondu_derzhavnogo_biudzhetu_nadiishlo_762_mlrd_grn-3432.

11. Ministr finansiv: Rosiia na mezhi defoltu nas ne tishyt. U nas svoikh problem vystachaie. [Minister of finance: Russia is not happy about us on the verge of default. We have enough problems]. Available at: <https://www.epravda.com.ua/publications/2022/03/30/684939/>.

12. Bryfinh Serhiya Marchenka shchodo zabezpechennia stabilnosti derzhavnoi finansovoi ta biudzhetnoi polityky v umovakh voiennoho stanu. [Serhiy Marchenko's briefing on ensuring the stability of state financial and budgetary policy in martial law]. Available at: https://mof.gov.ua/uk/news/30_bereznia_vidbuvsia_onlain_brifing_serhii_marchenka_shchodo_zabezpechennia_stabilnosti_derzhavnoi_f finansovoi_ta_biudzhetnoi_politiki_v_umovakh_voiennoho_stanu-3382.

13. War in the region. Available at: <https://openknowledge.worldbank.org/bitstream/handle/10986/37268/9781464818660.pdf>.

14. Pro osoblyvosti pryynennia dialnosti bankiv v umovakh voiennoho stanu [On the peculiarities of the termination of banks in martial law]. Available at: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/v0019500-22#Text>.

15. Pro spryamuvannia koshtiv do rezervnoho fondu [On the direction of funds to the reserve fund]. Available at: <https://www.kmu.gov.ua/npas/pro-spryamuvannya-koshtiv-do-rezervnogo-fondu-derzhavnogo-byudzhetu-245>.

16. Naftohaz splatyv avansom u DB 2,3 mlrd hrn [Naftogaz paid UAH 2.3 billion in advance to the DB]. Available at: <https://www.epravda.com.ua/news/2022/03/30/684963/>.

17. NBU pererakhuvav do DB 19 mlrd hrn [The NBU transferred UAH 19 billion to the DB]. Available at: <https://www.epravda.com.ua/news/2022/02/25/682784/>.

18. Pryvatbank pererakhuvav do DB 28 mlrd hrn [Privatbank transferred UAH 28 billion to the DB]. Available at: <https://www.epravda.com.ua/news/2022/03/5/683350/>.

19. U kvitni 2022 roku do zahalnoho fondu derzhavnogo biudzhetu nadiishlo 76,2 mlrd hrn [In April 2022, the general fund of the state budget received UAH 76.2 billion]. Available at: https://www.mof.gov.ua/uk/news/u_kvitni_2022_roku_do_zahalnogo_fondu_derzhavnogo_biudzhetu_nadiishlo_762_mlrd_grn-3432.

20. NBU. Available at: <https://bank.gov.ua/ua/news/all/kilkist-vlasnikiv-ovdp-ukrayini-nadali-zrostaye-vkladniki-otrimali-viplati-vid-pogashennya-pershogo-vipusku-viyskovih-obligatsiy--depozitariy-nbu>.

21. Deiaki pytannia formuvannia ta vykonannia mistsevykh biudzhativ u period voiennoho stanu. Postanova KМУ vid 11.03.2022 p. № 252 [Some issues of formation and implementation of local budgets during martial law. Order of the Cabinet of Ministers of Ukraine]. (2022, March, 11). Available at: <https://www.kmu.gov.ua/npas/deyaki-pitannya-formuvannya-ta-vikonannya-miscevih-byudzhetiv-u-period-voyennogo-stanu-252>.

Стаття надійшла до редакції 04.04.2022.